

Drongen

Luchterenkerkweg

6 JANUARI 2023

ARCHEOSERVICE

Gemaakt door: Kirsten Van Campenhout

ARCHEOSER✓ICE

Kirsten Van Campenhout

Archeologienota

Drongen Luchterenkerkweg

Deel 1: Verslag van Resultaten

Kirsten Van Campenhout

Meerdonk 2023

Colofon

Titel: Archeoservice-rapport 034: Drongen Luchterenkerkweg. Archeologienota. Verslag van Resultaten

Auteur: Kirsten Van Campenhout

Erkende archeoloog: Kirsten Van Campenhout (2015/00060)

Grafische illustraties/GIS: Archeoservice (tenzij anders vermeld)

Rapportnummer: Archeoservice-rapport 034

Uitvoerder: Archeoservice. Kirsten Van Campenhout

Vestiging: Bloempotstraat 23A, 9170 Meerdonk

Publicatiedatum: 6/01/2023

Publicatieplaats: 9170 Meerdonk

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

©Archeoservice, 2023

Archeoservice aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Archeoservice bewaart op een beveiligde wijze enkel informatie over opdrachtgevers en initiatiefnemers met specifieke doelen. Gegevens worden niet gedeeld met derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgevers of initiatiefnemers. Gegevens worden op vraag van de opdrachtgevers of initiatiefnemers aangepast of gewist.

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken via www.archeoservice.be. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Archeoservice mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

INHOUD

VOORWOORD	1
1.1 BUREAUONDERZOEK: BESCHRIJVEND GEDEELTE	2
1.1.1 Administratieve gegevens	2
1.1.2 Aanleiding	4
1.1.2.1 Directe aanleiding.....	4
1.1.2.2 Juridisch kader.....	4
1.1.2.3 Archeologische voorkennis.....	4
1.1.3 Huidige situatie.....	5
1.1.4 Geplande werken.....	7
1.1.5 Onderzoeksopdracht.....	10
1.1.6 Werkwijze en strategie	11
1.1.7 Randvoorwaarden.....	12
1.2 BUREAUONDERZOEK: ASSESSMENTRAPPORT	13
1.2.1 Landschappelijke situering	13
1.2.1.1. Ligging van het plangebied.....	13
1.2.1.2. Aardkundige gegevens.....	13
1.2.2 Archeologische situering.....	20
1.2.2.1 Centraal Archeologische Inventaris.....	20
1.2.2.2 (Archeologie)nota's en eindverslagen.....	24
1.2.2.3 Andere onderzoeken.....	25
1.2.3 Historische situering.....	25
1.2.3.1 Historisch kader	26
1.2.3.2 Cartografische bronnen	27
1.2.3.3 Ortofotografische bronnen.....	29
1.2.4 Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	32
1.3 SYNTHESE	34
1.3.1 Interpretatie en datering van het projectgebied	34
1.3.2 Archeologische verwachting.....	34
1.3.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	37
SAMENVATTING	38
LITERATUUR	39
Bibliografie.....	39
LIJSTEN	40
Lijst van Figuren	40
Lijst van Tabellen.....	40
BIJLAGEN	41

VOORWOORD

Archeoservice heeft een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het kader van een omgevingsvergunningaanvraag voor een verkaveling ter hoogte van de Luchterenkerkweg te Drongen (provincie Oost-Vlaanderen). De initiatiefnemer plant een verkaveling in vier loten waardoor eventuele archeologische waarden vernietigd zullen worden.

Erkend archeoloog Kirsten Van Campenhout voerde het bureauonderzoek uit in november-december 2022 onder projectcode 2022K2. Door een kleine tekstuele wijziging over de aard van de verkaveling werd het rapport opnieuw ingediend onder projectcode 2023A60.

Het terrein is momenteel in gebruik als tuin, moestuin, boomgaard en weiland. De geplande verkaveling kan voor een integrale verstoring van het bodemarchief zorgen. De gunstige landschappelijke ligging, in combinatie met het aantreffen van archeologische artefacten aan het maaiveld binnen het plangebied, zorgen voor een gunstige archeologische verwachting voor de perioden vanaf de steentijden tot en met de middeleeuwen.

Teneinde deze verwachting te toetsen en aan te vullen wordt voor het plangebied verder vooronderzoek geadviseerd.

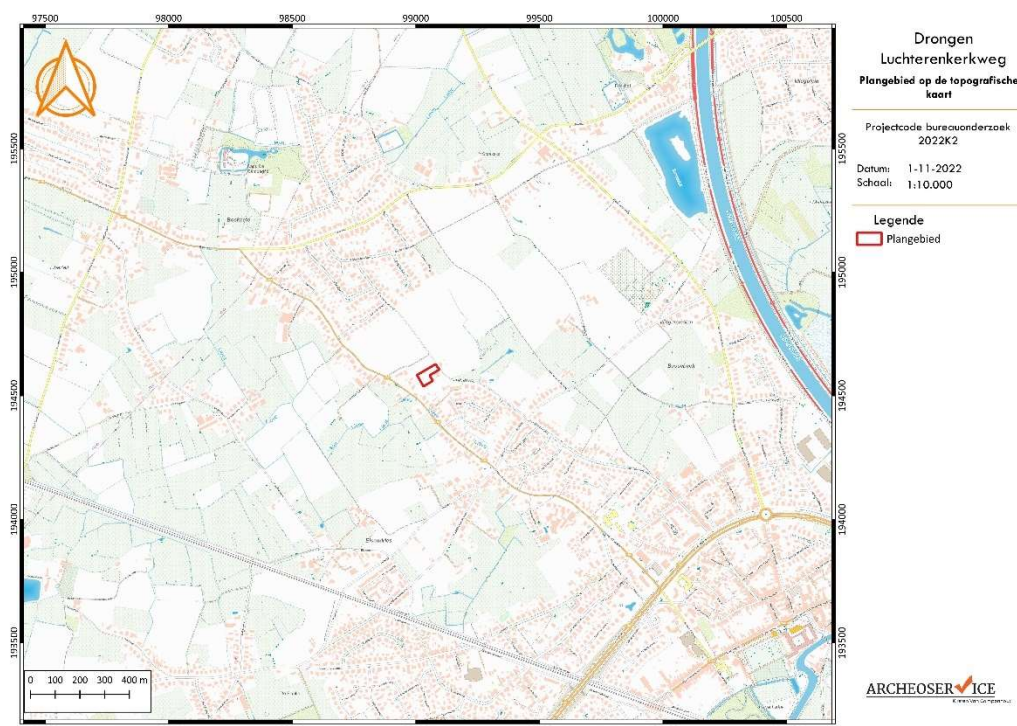
1. Verslag van Resultaten

BUREAUONDERZOEK 2023A60

1.1 BUREAUONDERZOEK: BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode Onroerend Erfgoed	2023A60 + 2022K2	
Toponiem	Drongen Luchterenkerkweg	
Adres	Luchterenkerkweg naast nr. 143, 9031 Gent, provincie Oost-Vlaanderen	
Kadastrale gegevens	GENT 27 ^e Afdeling DRONGEN Afdeling 1, Sectie A, nr. 925H	
Bounding box (Lambert '72)	NO x: 99096.84 / y: 194628.61 ZW x: 99008.37 / y: 194535.42	
Topografische ligging	Zie Figuur 1	
Kadasterplan	Zie Figuur 2	
Oppervlakte plangebied	3336 m ³	
Oppervlakte bodemingreep	3336 m ²	
Projectnummer Archeoservice	2022/0114	
Betrokken actoren	Erkende archeoloog:	Kirsten Van Campenhout (erkeningsnummer 2015/00060)
	Betrokken actor:	Kirsten Van Campenhout (erkeningsnummer 2015/00060)
	Betrokken derden:	Niet van toepassing
Beheer en plaats documentatie	Archeoservice	
	Bloempotstraat 23A	
	9170 Meerdonk	
Uitvoeringsperiode	01 november – 6 januari 2023	
Uitgevoerd onderzoek	Bureauonderzoek	

Figuur 1: Plangebied op de topografische kaart.¹

Figuur 2: Projectie van het plangebied op het kadasterplan.²

¹ Agiv 2022.

² Agiv 2022.

1.1.2 AANLEIDING

1.1.2.1 DIRECTE AANLEIDING

Archeoservice heeft in de periode november 2022 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor een verkaveling. De initiatiefnemer plant op het terrein *Drongen Luchterenkerkweg* een verkaveling in vier loten. De hiergenoemde plannen kunnen gepaard gaan met een aanzienlijke ingreep in de bodem waarbij eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd kan zijn. Het doel van de onderhavige studie is om archeologische evaluatie van het terrein op te maken. Dit gebeurt in eerste instantie door de opmaak van een **bureaustudie**. Deze bureaustudie is uitgevoerd en ingediend onder projectcode 2022K2. Een kleine tekstuele wijziging onder hoofdstuk 1.1.2.2 maakt dat het dossier opnieuw ingediend moest worden, onder de nieuwe projectcode 2023A60.

1.1.2.2 JURIDISCH KADER

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een verkaveling waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.2. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014. Het vooronderzoek is door Kirsten Van Campenhout (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060) uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0 en werd voor aktenaam voorgelegd aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

Het plangebied *Drongen Luchterenkerkweg* voldoet aan de volgende voorwaarden om een archeologienota te verplichten, zoals aangeduid op onderstaande beslissingsboom (Figuur 3) van het agentschap Onroerend Erfgoed:

- ✓ Het plangebied ligt niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, noch in een archeologische zone of site.
- ✓ De verkaveling houdt geen bijstelling in van een vergunde verkaveling.
- ✓ De totale perceelsoppervlakte waar het plangebied *Drongen Luchterenkerkweg* betrekking tot heeft, bedraagt ca. 3336 m².

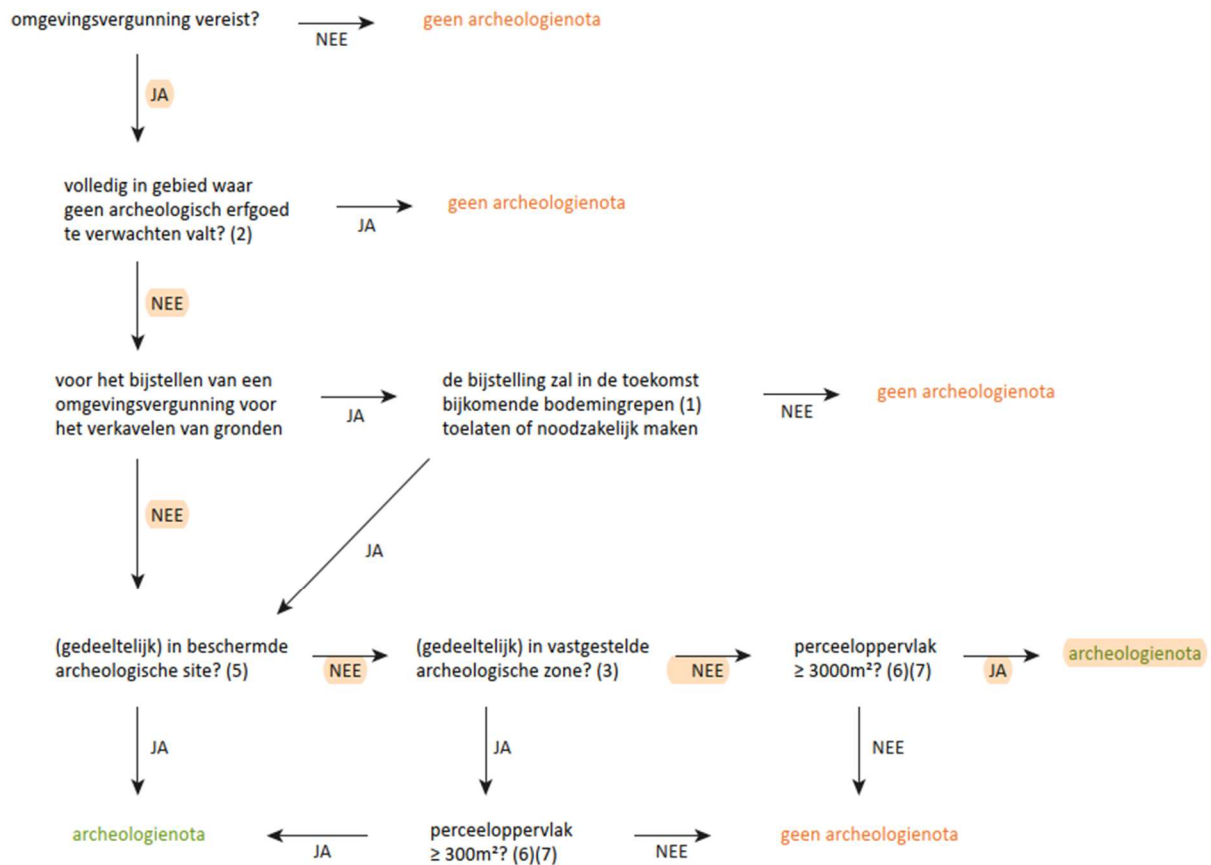
Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

1.1.2.3 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Het plangebied valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermd onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017.

Binnen het plangebied is melding gemaakt van archeologische vondsten bij een veldkartering (CAI melding nr. 151230). Dit wordt verder toegelicht onder hoofdstuk 1.2.2.1.

Figuur 3: Beslissingsboom in functie van huidig project.

1.1.3 HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied *Drongen Luchterenkerkweg* is gelegen ten noordwesten van de dorpskern van Drongen, een deelgemeente van de stad Gent in de provincie Oost-Vlaanderen. Het terrein ligt aan de rand van het bebouwde woongebied van Drongen, aan de westelijke zijde van de Luchterenkerkweg. Iets meer naar het westen toe ligt de N461, een hoofdweg die van Drongen naar het gehucht Boskeete loopt. Op een afstand van ca. 1,4 km ten oosten van het plangebied ligt de Ringvaart en op 6 km het centrum van Gent.

Het perceel waaruit het plangebied bestaat, is in gebruik als weiland, tuin, boomgaard en moestuin (Figuur 4 en 5). Op het perceel (ter hoogte van de toekomstige loten 2 en 3) bevinden zich een serre, en enkele bergingen/dierenschuilplaats. De totale oppervlakte van het perceel bedraagt 3336 m².

Figuur 4: Meest recente luchtopname (2021) van het plangebied en omgeving.⁴

⁴ Agiv 2022.

Figuur 5: Zicht op het plangebied vanuit de Luchterenkerkweg.⁵

1.1.4 GEPLANDE WERKEN

De opdrachtgever plant op het terrein de verkaveling van het perceel. Om deze plannen te kunnen verwezenlijken, moeten eerst de bestaande structuren (serre, stalling) worden gesloopt. De eigenaren wensen deze nog verder te gebruiken, zodat een slopingsaanvraag niet mee opgenomen is in huidige omgevingsaanvraag. Bij de verkaveling worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

Het perceel langs de Luchterenkerkweg zal in 3 bouwloten verdeeld worden (Figuur 6 en 7). Een vierde lot, langs de Luchterenkerkweg, wordt ingelijfd bij het openbaar domein. De bouwzones van de bouwloten hebben samen een oppervlakte van 715m². Naast de funderingswerken voor de bouw van de woningen zullen ook verhardingen worden aangelegd zoals een toegangsweg, opritten en terrassen.

Men dient in het geval van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden uit te gaan van een volledige verstoring van het bodemarchief binnen de bouwrijp gemaakte percelen (3336 m²).

⁵ Google Streetview 2022.

Figuur 6: Inplantingsplan van de verkaveling.⁶

⁶ Plan aangeleverd door de initiatiefnemer.

Pagina 9

1.1.5 ONDERZOEKSOPDRACHT

Het archeologisch vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied. Deze waarden behouden en beschermen voor beschadiging of vernietiging kan op twee manier gebeuren: *in situ* bewaring komt tot stand wanneer de archeologische waarden ingepast kunnen worden in de ontwikkelingsplannen; wanneer dit niet mogelijk is, is behoud *ex situ* de enige optie door het opstellen van maatregelen voor vervolgonderzoek.

Het archeologisch vooronderzoek leidt tot **drie primaire vraagstellingen** die beantwoord dienen te worden:

- ✓ zijn archeologische waarden aanwezig en wat zijn de karakteristieken hiervan?
- ✓ wat is de kenniswaarde van deze mogelijke archeologische waarden?
- ✓ hoe moet worden omgegaan met mogelijke archeologische waarden in het kader van de geplande bodemingrepen?

Het archeologisch vooronderzoek start steeds met een **bureauonderzoek**, maar kan leiden tot (combinaties van) meerdere onderzoeksmethoden. Men maakt een onderscheid tussen vooronderzoek *zónder* ingreep in de bodem en vooronderzoek *mét* ingreep in de bodem.

- Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kan bestaan uit:
 - ✓ een bureauonderzoek
 - ✓ een landschappelijk onderzoek
 - ✓ geofysisch onderzoek
 - ✓ veldkartering
- Vooronderzoek met ingreep in de bodem kan bestaan uit:
 - ✓ verkennend archeologisch booronderzoek
 - ✓ waarderend archeologisch booronderzoek
 - ✓ proefsleuven en proefputten

Wanneer tijdens het vooronderzoek archeologische waarden worden aangetroffen die relevant zijn en een archeologische vindplaats aanduiden, kan dit leiden tot een archeologische opgraving wanneer de waarden niet *in situ* veiliggesteld kunnen worden.

1.1.6 WERKWIJZE EN STRATEGIE

Het bureauonderzoek is uitgevoerd onder leiding van erkend archeoloog Kirsten Van Campenhout (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060) en conform de Code van de Goede Praktijk 4.0. Het doel van het bureauonderzoek bestaat er uit om op basis van verschillende bronnen inzicht te verkrijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en het gebruik van het projectgebied en zijn omgeving doorheen de tijd. Op basis van deze resultaten wordt een **archeologische verwachting** bepaald, specifiek voor dit plangebied.

De initiatiefnemer heeft alle informatie aangeleverd met betrekking tot de contour van het plangebied en de inplanting en uitvoeringswijze van de geplande werkzaamheden. Dit gebeurde door het aanleveren van de bijgevoegde **ontwerpplannen** en aanvullende mondelinge en/of schriftelijke communicatie.

Voor de **landschappelijke situering** van het plangebied worden de volgende digitale kaarten geraadpleegd: de topografische kaart, Tertiair- en Quartairgeologische kaarten, de bodemkaart, de potentiële bodemerosiekaart en het digitale terreinmodel Vlaanderen.⁸ De bodemkundige gegevens werden aangevuld met de informatie die beschikbaar gesteld wordt via de website Databank Ondergrond Vlaanderen.⁹

Informatie over **archeologische waarden** binnen en in de regio van het plangebied worden verzameld via de Centraal Archeologische Inventaris (CAI)¹⁰ en via de databank van in akte genomen (archeologie)nota's en eindverslagen¹¹.

De **historische situering** van de gemeente, en meer specifiek het plangebied zelf, is beschreven aan de hand van uitgegeven en onuitgegeven bronnen in combinatie met de Inventaris Onroerend Erfgoed¹². Ook historische kaarten werden geraadpleegd. Vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het plangebied en haar regio zijn verschenen, kan het bijdragen tot het beeld over de evolutie van het plangebied. Men moet echter steeds indachtig zijn dat bij afwezigheid van bebouwing dit geen garantie biedt dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur en is het pas vanaf de 19de eeuw dat de eerste gedetailleerde kadasterkaarten verschijnen. Voor het historisch onderzoek worden de volgende basiskaarten geraadpleegd: de Ferrariskaart, de Atlas der Buurtwegen, de Poppkaart en de Vandermaelenkaart. Ook Cartesius¹³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, is geraadpleegd. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste decennia.

De studie van de hierboven vermelde bronnen gaf geen aanleiding tot een verder archiefonderzoek of het inwinnen van aanvullend wetenschappelijk advies.

⁸ Raadpleegbaar via www.geopunt.be

⁹ Raadpleegbaar via www.dov.vlaanderen.be

¹⁰ Raadpleegbaar via <https://cai.onroenderfgoed.be>

¹¹ Raadpleegbaar via www.geopunt.be

¹² Raadpleegbaar via <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

¹³ Raadpleegbaar via <https://cartesius.be>

De volgende **onderzoeksvragen** zouden beantwoord moeten worden door het bureauonderzoek:

- ✓ Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- ✓ Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- ✓ Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- ✓ Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- ✓ Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- ✓ Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein? Zo ja, wat is de aard van deze waarden?
- ✓ Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.7 RANDVOORWAARDEN

Vanwege het feit dat het onzeker is dat de vergunning verkregen wordt, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat het vervolgonderzoek zoals gesteld in het programma van maatregelen om economische redenen op een later tijdstip, na het verkrijgen van de vergunning.

1.2 BUREAUONDERZOEK: ASSESSMENTRAPPORT

Het bureauonderzoek heeft tot doel om zonder ingreep in de bodem maar op basis van de bestaande informatie (landschappelijk, historisch, archeologisch) na te gaan in hoeverre er archeologische resten aanwezig kunnen zijn binnen de grenzen van het projectgebied. Er wordt een beschrijving gemaakt van de geplande werken waarvoor een vergunning wordt aangevraagd, van de uitvoeringswijze ervan en van de impact op het bodemarchief.

1.2.1 LANDSCHAPPELIJKE SITUERING

Het bureauonderzoek heeft tot doel om zonder ingreep in de bodem na te gaan in hoeverre er archeologische waarden aanwezig kunnen zijn. Dit gebeurt op basis van de bestaande informatie, o.a. de onderstaande aardkundige gegevens.

Tabel 1. Overzicht van de landschappelijke resultaten

Bron	Resultaat
Huidig gebruik	Weiland, tuin, boomgaard en moestuin
Tertiairgeologische kaart	Lid van Vlierzele (GeVI); 5 m diep
Quartaairgeologische kaart	Profieltype 3: fluviatiele afzettingen met al dan niet eolische afzettingen
Bodemkaart	(Matig) droge, zandleembodems met verbrokkelde B-horizont
Topografie	Rand van zandrug binnen Vlaamse vallei
Hydrografie	De Lieve

1.2.1.1. LIGGING VAN HET PLANGEBIED

Het plangebied ligt in buitenstedelijk gebied in Drongen, de grootste deelgemeente van Gent in de provincie Oost-Vlaanderen (zie figuur 1 en 2). De noordoostelijke grens van het plangebied wordt gevormd door de Luchterenkerkweg. In de richting van het oosten en het zuiden bevinden zich residentiële percelen. Naar het noorden en het westen toe liggen er vooral akker- en weilanden.

1.2.1.2. AARDKUNDIGE GEGEVENS

Het Tertiair is een geologisch tijdvak dat de periodes Paleogeen en Neogeen omvat. Het tekent het begin van de menselijke geschiedenis.

De **Tertiairgeologische kaart** wijst op de aanwezigheid van het Lid van Vlierzele¹⁴ als geologische eenheid in de ondergrond en directe omgeving van het plangebied (Figuur 9). Deze afzettingen maken deel uit van de formatie van Gentbrugge, net zoals het Lid van Pittem en het Lid van Merelbeke. Ze dateren allen uit het Vroeg-Eoceen. Het Lid van Vlierzele wordt gekenmerkt door glauconiet- en glimmerhoudend groen tot grijsgroen fijn zand met plaatselijk dunne zandsteenbankjes en is soms kleihoudend. Ten zuiden van het Lid van Vlierzele, en aan de zuidwestelijke rand van het plangebied, bevindt zich het lid van Pittem met sterk zandhoudende grijsgroene klei met plaatselijk zandsteenbanken (veldsteen).

¹⁴ Jacobs, De Ceukelaire, De Breuck & De Moor, 1996.

Het Neogeen wordt gevolgd door de jongste periode in de aardgeschiedenis: het Quartair. De sedimenten van Quartaire ouderdom worden op grote schaal aan het oppervlak van de aarde aangetroffen en zijn weergegeven op de **Quartairgeologische kaart**. In het plangebied wordt profieltype 3 aangesneden¹⁵ (Figuur 10). Tijdens het Laat-Pleistoceen en mogelijk het Holoceen, werden de tertiaire afzettingen in eerste instantie bedekt door fluviatiele afzettingen, gevolgd door eolische afzettingen die mogelijk ook afwezig kunnen zijn.

De **bodemkaart** toont dat binnen het plangebied één bodemtype aanwezig zou zijn (Figuur 11): ¹⁶ bodemserie **Sbc**. Dit bodemtype bestaat uit droge lemig zandbodems met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. De bouwvoor is uniform ongeveer 25 cm dik en donker grijsbruin. De textuur B-horizont is gedeeltelijk opgelost en komen veelal ijzerconcreties voor (Prepodzol). De roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm.

Rondom het plangebied komen ook de volgende bodemseries voor:

- Bodemtype **Scc**: Dit zijn matig droge lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Deze bodems met gedegradeerde textuur B-horizont hebben een bouwvoor van 25-30 cm dikte, donker grijsbruin van kleur, die in sommige gevallen rust op een weinig duidelijke kleur B-horizont. De Bt begint op 40-100 cm, uitzonderlijk dieper. Hij is bruin tot geelbruin in het bovenste gedeelte en vertoont zeer bleekbruine zandige strepen en vlekken. In het onderste gedeelte komen gleyverschijnselen voor vanaf 60-90 cm. De overgangshorizont is iets grijzer en rust op de gedegradeerde Bt met roodbruine ijzerconcreties en bruine kleihoudende brokken.
- Bodemserie **Ldp**: De serie bestaat uit matig natte zandleembodems zonder profiel. Een onderliggend zandig substraat oefent een zekere drainerende werking uit. Het omgekeerde doet zich voor bij het voorkomen van een klei of klei-zandsubstraat. Een mergelsubstraat, dat alleen in de Moervaartvallei voorkomt, zal gunstig de kalktoestand van de bodems beïnvloeden; verder is een veensubstraat geassocieerd met de meest natte component bij deze matig natte bodems.
- Bodemtype **Pcc**: matig droge lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. De humeuze bovengrond van deze bodems is 25-30 cm dik en grijsbruin. De sterk gevlekte textuur B-horizont is verbrokkeld, discontinu met helbruine vlekken en lichtere kleuren; veelal komen er ijzerconcreties in voor. De roestverschijnselen beginnen in de textuur B tussen 60 en 90 cm diepte. Deze bodems genieten een gunstige waterhuishouding.

Op een terrein ca. 100 m ten zuidwesten van het huidige plangebied, is in 2017 een **proefsleuvenonderzoek** uitgevoerd.¹⁷ Daarbij zijn acht bodemprofielen gedocumenteerd. Er zijn geen grote verschillen tussen de verschillende bodemprofielen aangetroffen. Volgens de bodemkaart bevond zich hier het bodemtype Ldp, een matig natte zandleembodem zonder profiel. Het referentieprofiel werd als volgt beschreven:

“Bovenaan dit profiel bevond zich een homogene donkergrijs-bruine ploeglaag (Ap) van 0,32m dik (H1). Daaronder lag heterogene bruine horizont (B) van ongeveer 0,28m dik (H2). Vanaf 0,60m onder het maaiveld bevond zich een horizont met sterke gleyverschijnselen waar het geoxideerde ijzer zorgt voor een dominante oranje roestkleur (Cg) (H3). Deze oxido-reductiereactie wordt aangestuurd door een schommelende watertafel

¹⁵ De Moor 2000.

¹⁶ Van Ranst & Sys 2000.

¹⁷ Heynssens, Hoorne, De Brant & De Kreyger, 2017.

die de bodem afwisselende oxideert en reduceert. Dit impliceert een gemiddelde lokale laagste grondwaterstand van 0,84m onder het maaiveld en een gemiddelde hoogste grondwaterstand van 0,60m onder het maaiveld (Van Zijverden & De Moor: 109). Onder deze horizont bevond zich de lichtgrijze reductiehorizont (Cr) vanaf 0,84m onder het maaiveld tot het einde van het profiel om 1,07m onder het maaiveld (H4). Deze horizont is permanent waterverzadigd. Het aangetroffen profiel sluit niet volledig aan bij het gekarteerde bodemtype waar sprake is van een bodem zonder profiel. De bodem is onder de ploeglaag immers in een zekere mate ontwikkeld."

Figuur 8: Foto van het referentieprofiel tijdens het proefsleuvenonderzoek uit 2017 iets ten zuidwesten van het huidige plangebied (©De Logi&Hoorne).¹⁸

De **potentiële bodemerosie** rondom het projectgebied staat aangeduid als “zeer laag”(lichtgroene kleur) of “verwaarloosbaar” (groene kleur). De potentiële bodemerosie binnen het projectgebied is onbekend (Figuur 12).¹⁹

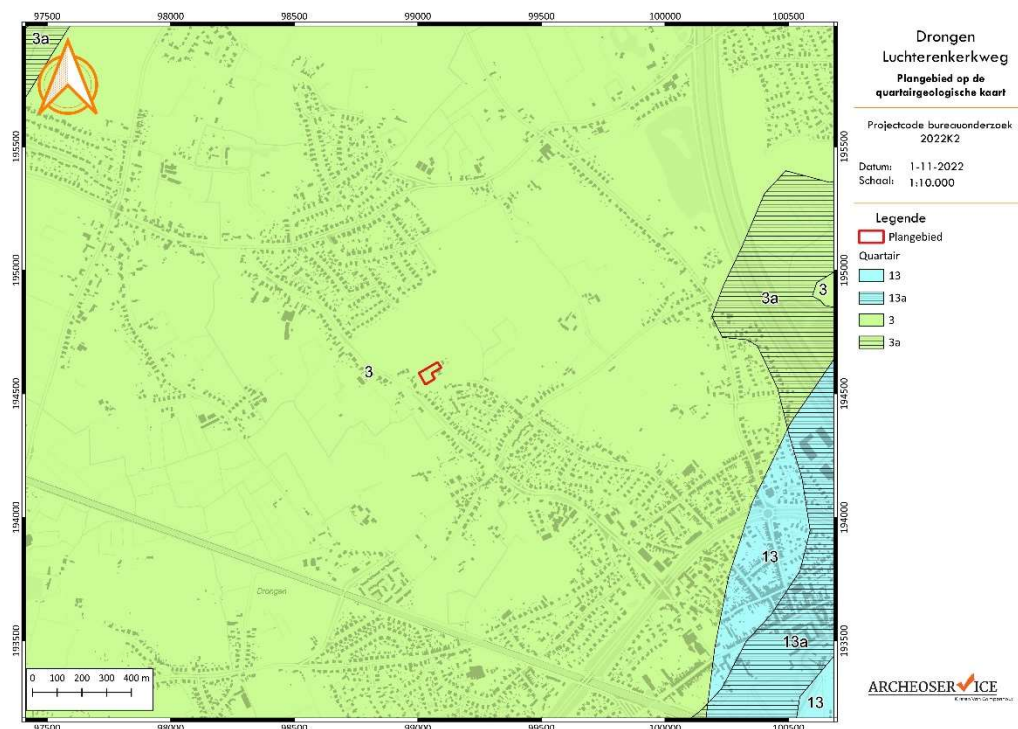
In **topologisch opzicht** bevindt het plangebied zich op een dekzandrug langs een oude naar het noorden uitstekende Leiemeander (Figuur 13). Ten zuidwesten van het projectgebied stroomt de Lieve, die deel uitmaakt van het bekken Gentse kanalen. De loop van deze waterloop is duidelijk antropogeen beïnvloed. Ze stroomt richting de Gracht Ringvaart ten noordoosten van het onderzoeksgebied. De topografie van het onderzoeksgebied varieert tussen de 7,7 tot 9,3 m + TAW. Het hoogste gelegen gedeelte van de onderzoeksgebied kan worden waargenomen in het noordoosten, terwijl het projectgebied lichtjes afloopt naar het zuiden toe (Figuur 14-15). Het projectgebied ligt op de helling tussen het lager gelegen gebied vlakland van Vinderhout (±6-7 m + TAW) en de hoger gelegen rug van Landegem (± 9-10 m + TAW).

¹⁸ Heynssens, Hoorne, De Brant & De Kreyger, 2017.

¹⁹ DOV Vlaanderen 2022.

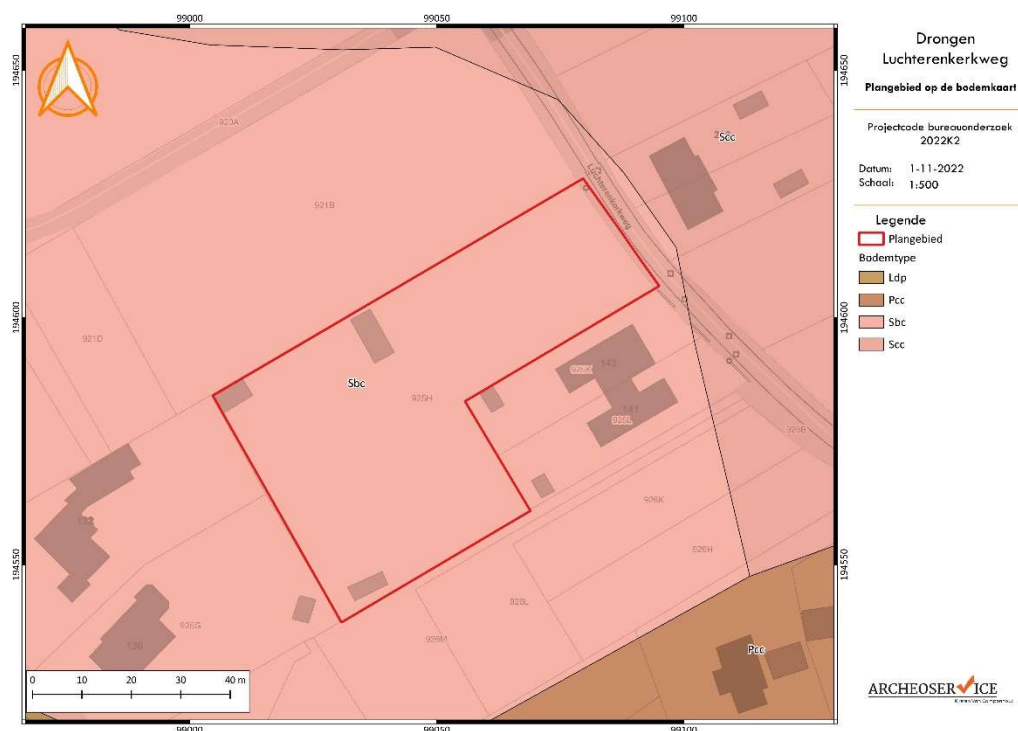
Figuur 9: Plangebied weergegeven op de tertiairgeologische kaart.²⁰

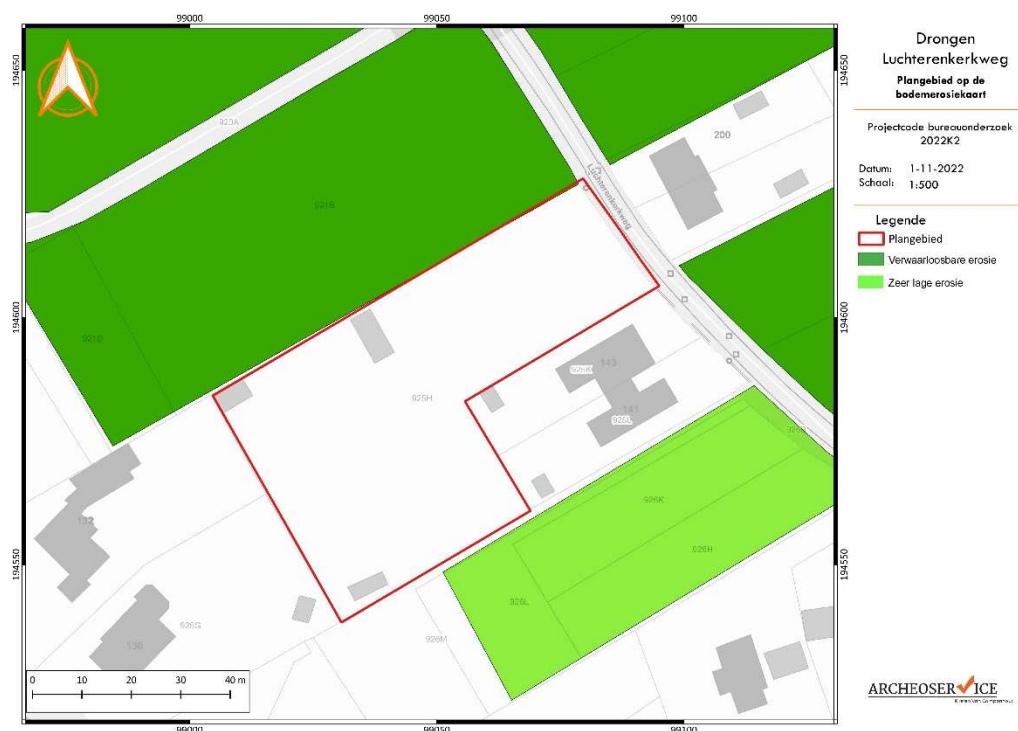
Figuur 10: Plangebied weergegeven op de quartairgeologische kaart.²¹

²⁰ DOV Vlaanderen 2022.

²¹ DOV Vlaanderen 2022.

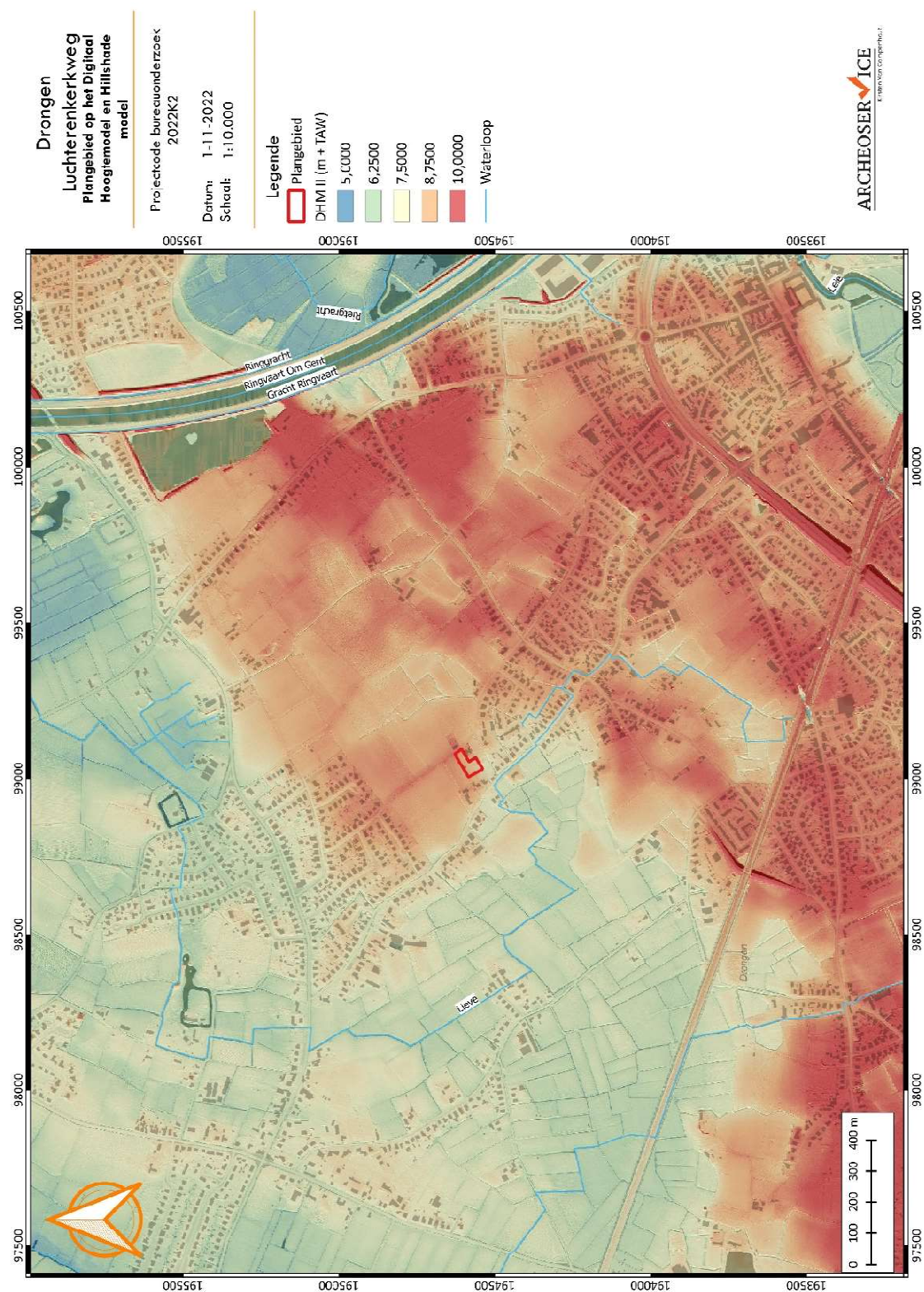
Figuur 11: Plangebied weergegeven op de bodemkaart.²²

Figuur 12: Plangebied weergegeven op de bodemerosiekaart.²³

²² DOV Vlaanderen 2022.

²³ DOV Vlaanderen 2022.

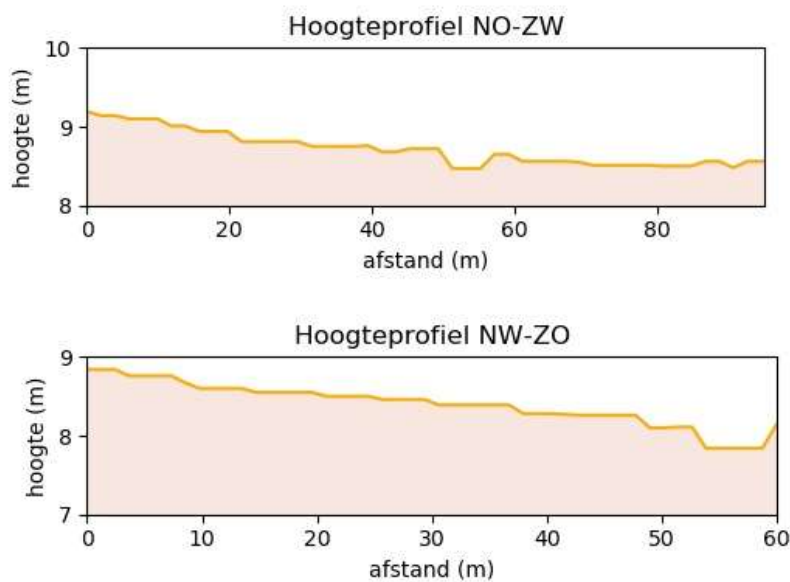

Figuur 13: Uitgebreide weergave van het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen met aanduiding van het plangebied.²⁴

²⁴ DOV Vlaanderen 2022.

Figuur 14: Detailweergave van het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen met aanduiding van het plangebied en de hoogteprofielen.²⁵

Figuur 15: De twee hoogteprofielen over het terrein.

²⁵ DOV Vlaanderen 2022.

1.2.2 ARCHEOLOGISCHE SITUERING

Uit raadpleging van het Geoportaal van Onroerend Erfgoed blijkt dat het plangebied niet in een beschermde archeologische zone is gelegen, noch in een zone waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt. Wel valt het plangebied binnen de contour van CAI melding 151230.

Tabel 2. Overzicht van de archeologische gegevens

Bron	Resultaat
Archeologische zone	Niet van toepassing
GGA	Niet van toepassing
CAI	CAI nr. 151230: losse silexvondsten en aardewerk uit meerdere perioden via veldkartering
(Archeologie)nota's en Eindverslagen	Geen binnen het plangebied

1.2.2.1 CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS

Om een overzicht te krijgen van de gekende archeologische vindplaatsen is in eerste instantie de databank van de **Centraal Archeologische Inventaris (CAI)** op de topografische kaart geplot. Volgens de CAI bevindt zich binnen het plangebied een archeologische vindplaats. In een ruimere omgeving zijn nog meer vindplaatsen bekend, zoals te zien op Figuur 16.

Tabel 3: Overzicht van de CAI-meldingen binnen een straal van ongeveer 1000m.

CAI-nummer	Korte beschrijving
151230	Losse vondsten (STEEN, MET, ME): Luchterkerkweg III
154028	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (MET?): Stroomkenskerkweg
200496	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (BRONS?): Stroomkenskerkweg
206502	Geologische relictten via luchtfotografie (?): Stroomkenskerkweg
206505	Kuilen via luchtfotografie (?): Stroomkenskerkweg
200497	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (BRONS?): Stroomkenskerkweg
154029	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (MET?): Stroomkenskerkweg
200498	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (BRONS?): Stroomkenskerkweg
154030	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (MET?): Stroomkenskerkweg
206500	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (BRONS?): Stroomkenskerkweg
206501	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (BRONS?): Stroomkenskerkweg
154031	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (MET?): Stroomkenskerkweg

206488	Geologische relictten via luchtfotografie (?): Luchterenkerkweg
206486	Kuilen via luchtfotografie (?): Luchterenkerkweg
32153	Losse vondsten en sporen via luchtfotografie (STEEN, MET): Luchterenkerkweg
151229	Losse vondsten (STEEN, ME): Luchterenkerkweg
206489	Kuilen via luchtfotografie (?): Bruidstraat
206503	Geologische relictten via luchtfotografie (?): Bruidstraat
206504	Enclosure via luchtfotografie (?): Beekstraat
206474	Omwalling via luchtfotografie (?): Staakske
206472	Walgrachtsite via luchtfotografie (ME): Staakske
32142	Kasteelsite (VME): Heiebreestraat
206464	Geologische relictten via luchtfotografie (?): Bruidstraat
154032	Mogelijke grafcirkel via luchtfotografie (?): Bruidstraat
32145	Losse vondsten (STEEN): Bruidstraat
222057	Romeinse bewoningssporen (MET, ROM): Mariakerksesteenweg
206485	Kuilen via luchtfotografie (?): Blekebruidpad
32138	Losse vondst + sporen via luchtfotografie (ROM): Bassebeekstraat
154034	Mogelijke grafcirkel via luchtfotografie (?): Bassebeekstraat
200742	Mogelijke grafcirkel via luchtfotografie (?): Kruisstraat
154039	Mogelijke grafcirkel via luchtfotografie (?): Kruisstraat
200506	Mogelijke grafcirkel via luchtfotografie (?): Kruisstraat
206480	Mogelijke gracht via luchtfotografie (?): Meuleweg
154036	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (?): Meuleweg
206506	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (?): Meuleweg
206481	Mogelijke kuilen via luchtfotografie (?): Bassebeekstraat
225562	Frans belegeringskampement (1678): Bassebeekstraat
206484	Mogelijke kuilen via luchtfotografie (?): Holisstraat
32148	Ovale structuur en AW (VME): Paradijskouter
206469	Mogelijke kuilen via luchtfotografie (?): Holisstraat

200491	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (?): Holisstraat
206483	Geologische relictten via luchtfotografie (?): Holisstraat
154025	Mogelijke dubbele grafheuvel (?): Holisstraat
200492	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (BRONS?): Holisstraat
206496	Grachten via luchtfotografie (?): Holisstraat
206490	Mogelijke grafheuvel via luchtfotografie (BRONS?): Holisstraat

Het plangebied zelf valt samen met de contour van **CAI melding nr. 151230**. Deze melding past in een reeks meldingen ten gevolge van jarenlange sessies van veldkarteringen onder impuls van de stadsarcheologische dienst van Gent. Bij de veldkartering van het huidige perceel zijn onder andere enkele handgevormde scherven en twee silex afslagen gevonden, samen met een middeleeuwse scherf van grijs gedraaid aardewerk.²⁶

Een groot deel van de bovenstaande vindplaatsen is te danken aan **studies van luchtfotografie** enerzijds en anderzijds aan een reeks van **veldkarteringen**.

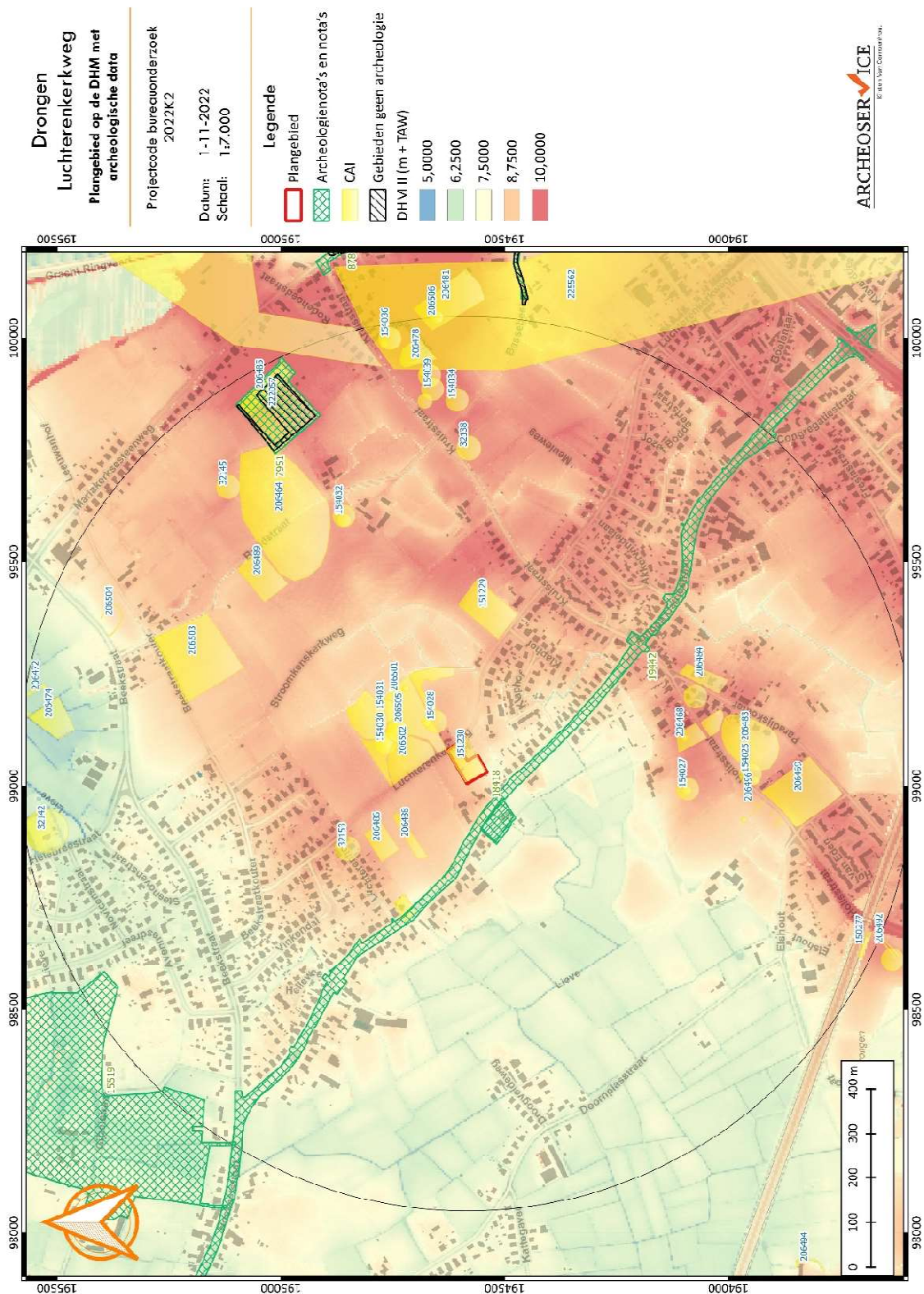
De meldingen uit de luchtfotografie zijn afkomstig uit een reeks van prospecties in de jaren 1980-1990 door de vakgroep Archeologie en Oude Geschiedenis van Europa van de Universiteit Gent. De meeste meldingen zijn gebaseerd op de interpretatie van deze foto's waarop onder meer **circulaire structuren** (mogelijke grafheuvels, vermoedelijk uit de bronstijd), **kuilen**, grachten, omwallingen, enclosures, ondefinieerbare archeologische en geologische relictten werden waargenomen.

De veldkarteringen maken meldingen van zowel **losse steentijdartefacten** zonder concentratiepatronen als (aardewerk)vondsten uit het **neolithicum, de metaaltijden en middeleeuwen**. Bij vondsten op het maaiveld dient men steeds rekening te houden met het feit dat het om intrusieve artefacten kan gaan, die misschien als mestvondsten geïnterpreteerd moeten worden. Terwijl deze vondsten niet geattesteerd zijn door middel van gravend onderzoek, kon men ter hoogte van de Mariakerksesteenweg toch een **Romeinse site** vaststellen door middel van een proefsleuvenonderzoek (CAI 222057).

Een enkele melding op basis van **cartografisch onderzoek** betreft een kasteelsite die teruggaat tot de vroege middeleeuwen (CAI 32142).

Opvallend is dat de **meldingen enkel op de hoger gelegen akkers** in het landschap voorkomen, waar de hoogte minstens 8,5 m + TAW is. Ook het huidige plangebied bevindt zich op binnen deze hoogtes.

²⁶ <https://inventaris.onroerendergoed.be/waarnemingsobjecten/151230>

Figuur 16: Overzicht van de archeologische data op de kadasterkaart.²⁷

²⁷ Onroerend Erfgoed Vlaanderen 2021, Agiv 2021.

1.2.2.2 (ARCHEOLOGIE)NOTA'S EN EINDVERSLAGEN

Ook de databank van de in akte genomen **(archeologie)nota's en eindverslagen** is geraadpleegd om eventueel archeologisch onderzoek in de buurt van het plangebied te inventariseren. Voor het plangebied zelf werden in het verleden nog geen (archeologie)nota's of eindverslagen opgemaakt.

Tabel 4: Overzicht van de archeologienota's (AN), nota's (N) en eindverslagen (E) in de buurt.

ID-nummer	Toponiem	Uitgevoerd	Advies
18418 20547(AN)	(AN) Drongen A. Catriestraat 125	Bureauonderzoek	Uitgesteld vooronderzoek
19442 (AN)	Gent Catriestraat N461	Bureauonderzoek	Vrijgave
7951 (AN)	Drongen Begraafplaats Mariakerksesteenweg	Bureauonderzoek, Proefsleuvenonderzoek	Opgraving (reeds uitgevoerd)

In de nabijheid van het projectgebied zijn een drietal terreinen eerder onderzocht in het kader van een archeologienota.

De archeologienota langs de N461 is beperkt gebleven tot een bureauonderzoek (**AN ID 19442**) omdat het een lijntracé betreft waarbij de impact van de geplande werken minimaal bleek te zijn gezien de verstoringsgraad.²⁸

Ter hoogte van de A. Catriestraat 125 is tweemaal een archeologienota opgestart (de plannen waren gewijzigd) in het kader van een verkaveling (**AN ID 18418 en ID 20547**).²⁹ Er is een algemeen gunstige archeologische verwachting vooropgesteld en verder vooronderzoek werd nodig geacht. Dit vooronderzoek dient echter nog uitgevoerd te worden.

Tot slot is ook ter hoogte van de Mariakerksesteenweg een onderzoek uitgevoerd, nl. op de begraafplaats te Drongen. In 2018 werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd waarbij Romeinse nederzettingssporen herkend werden (**AN 7951**).³⁰ Voor een deel van dit terrein werd een opgraving geadviseerd. Deze opgraving is uitgevoerd in 2019, maar de resultaten zijn nog niet gepubliceerd. Het terrein is wel toegevoegd aan de GGA-kaart. Tijdens de opgraving is een meerperiodensite aangetroffen, met o.a. een grafheuvel uit de midden bronstijd, een huisplattegrond uit de late bronstijd; een huisplattegrond uit de vroege ijzertijd, een crematiegraf uit de ijzertijd, huisplattegronden en waterputten en een brandrestengraf uit de Romeinse periode en tot slot enkele sporen uit een 18de-eeuws kampement.³¹

²⁸ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/19442>

²⁹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/18418>; <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/20547>

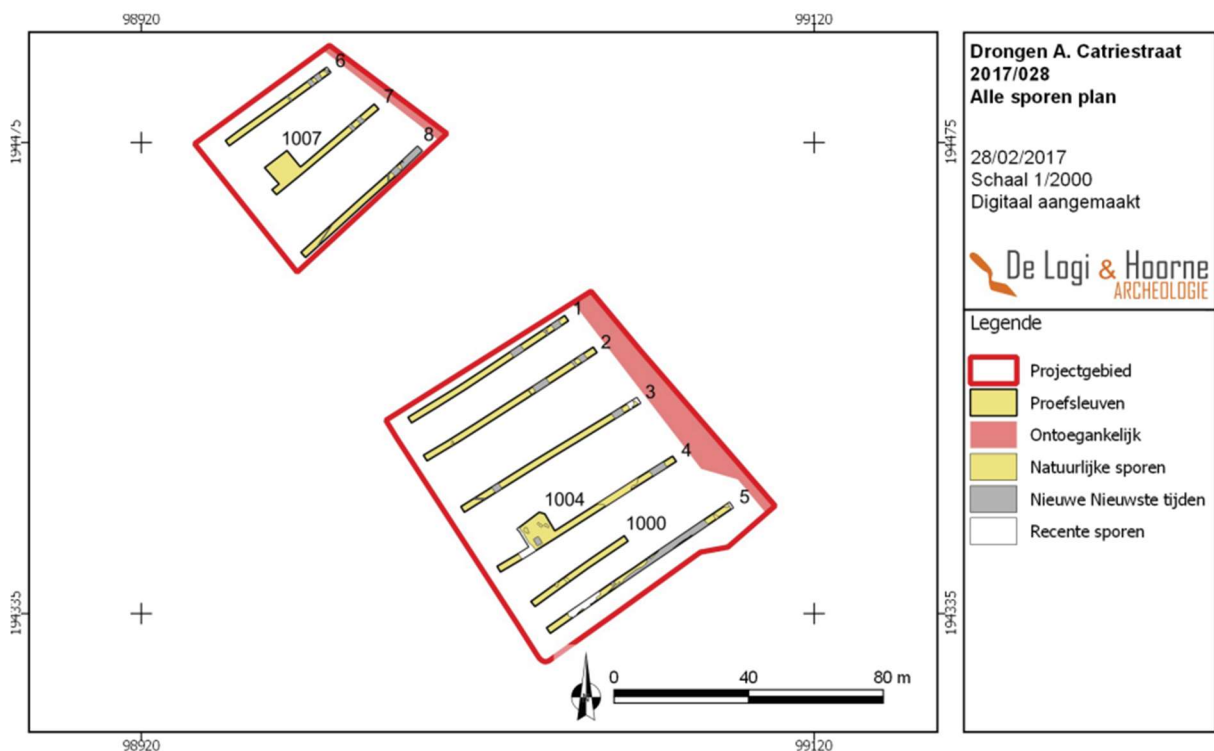
³⁰ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/7951>

³¹ Voorlopige resultaten: mondelinge communicatie.

1.2.2.3 ANDERE ONDERZOEKEN

Zeker het vermelden waard is het archeologisch vooronderzoek dat is uitgevoerd in 2017 door De Logi & Hoorne ter hoogte van de **A. Catriestraat naast nr. 119-123**. Dit onderzoeksgebied bevindt zich ca. 100 m ten zuidwesten van het huidige studiegebied.

Tijdens het **proefsleuvenonderzoek** zijn weinig relevante archeologische sporen aangetroffen (Figuur 17). Er zijn enkele subrecente grachten gedocumenteerd die behoren tot een percelering die teruggaat tot de nieuwe of nieuwste tijden. Uit dezelfde periode is ook nog een rechthoekige kuil aangetroffen, waarvan de functie niet duidelijk is. Van nog recentere datum zijn sporen van zandwinning in de zuidelijke hoek van het perceel. Het plangebied werd dan ook vrijgegeven voor de verdere ontwikkeling, maar staat niet aangegeven op de GGA-kaart.

Figuur 17: Overzicht van het archeologische proefsleuvenonderzoek ter hoogte van de A. Catriestraat (© De Logi & Hoorne).³²

1.2.3 HISTORISCHE SITUERING

In het volgende hoofdstuk wordt het historisch kader geschetst van het plangebied. In eerste instantie wordt de politieke-economische sfeer weergegeven waarbinnen de ruime regio van het plangebied zich heeft bevonden. Vervolgens wordt het plangebied in detail bekeken aan de hand van historische kaarten, in dit geval vanaf de 18de eeuw.

³² Heynssens, Hoorne, De Brant & De Kreyger, 2017.

Tabel 5. Overzicht van de historische gegevens

Bron	Resultaat
Inventaris Onroerend Erfgoed	Drongen
Ferrariskaart (1771-1778)	Akkerland langs de Luchterenkerkweg, geen bebouwing
Atlas der Buurtwegen (1843-1845)	Akkerland langs de Luchterenkerkweg, geen bebouwing
Vandermaelenkaart (1846-1854)	Akkerland langs de Luchterenkerkweg, geen bebouwing
Poppkaart (1842-1879)	Akkerland langs de Luchterenkerkweg, geen bebouwing
Orthofoto 1971	Akkerland langs de Luchterenkerkweg, geen bebouwing
Orthofoto 2000-2003	Eerste opdeling perceel in weiland, boomgaard, tuin
Orthofoto 2012	Duidelijke afscheiding weiland in het oosten en boomgaard-moestuin in het westen
Orthofoto 2014	Bijkomende kleine structuren in het gedeelte boomgaard-moestuin

1.2.3.1 HISTORISCH KADER³³

Het plangebied is gelegen in Drongen, een van de grootste deelgemeenten van Gent. De oudste vermelding van Drongen gaat terug tot 820-822 als *Truncinas*. Er zijn echter sporen van bewoning die veel langer terug gaan. Zowel op de hoger gelegen oeverwallen en donken in de alluviale vlakte van de Leie als op de hoger gelegen valleiranden zijn archeologische sporen gaande van de steentijd over de metaaltijden tot en met de Romeinse periode vastgesteld.³⁴

De heerlijkheid Drongen wordt beschouwd als één van de oudste heerlijkheden, oorspronkelijk toebehorend aan de graven van Vlaanderen. Naast de heerlijkheid Drongen telde de gemeente nog zeventien andere heerlijkheden, waaronder ondermeer de heerlijkheid van de abdij. De stichting en de groei van de abdij dat oorspronkelijk een kapittel was van seculiere monniken en vermoedelijk opklimt tot de 7de eeuw, speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van Drongen. Onder Iwein van Aalst werd de abdij in de 12de eeuw omgevormd tot een benedictijnerabdij. De huidige parochiekerk gaat terug op de in de 19de eeuw vernieuwde abdijkerk. Drongen bleef tot het midden van de 20ste eeuw haar landelijk karakter behouden met een gespreide bebouwing van hoeven en kastelen. Rijkswegen zoals Gent-Deinze en Drongen-Hansbeke vormden doorheen de geschiedenis de voornaamste verkeersaders binnen het dorp.

³³ IOE, ID 14006.

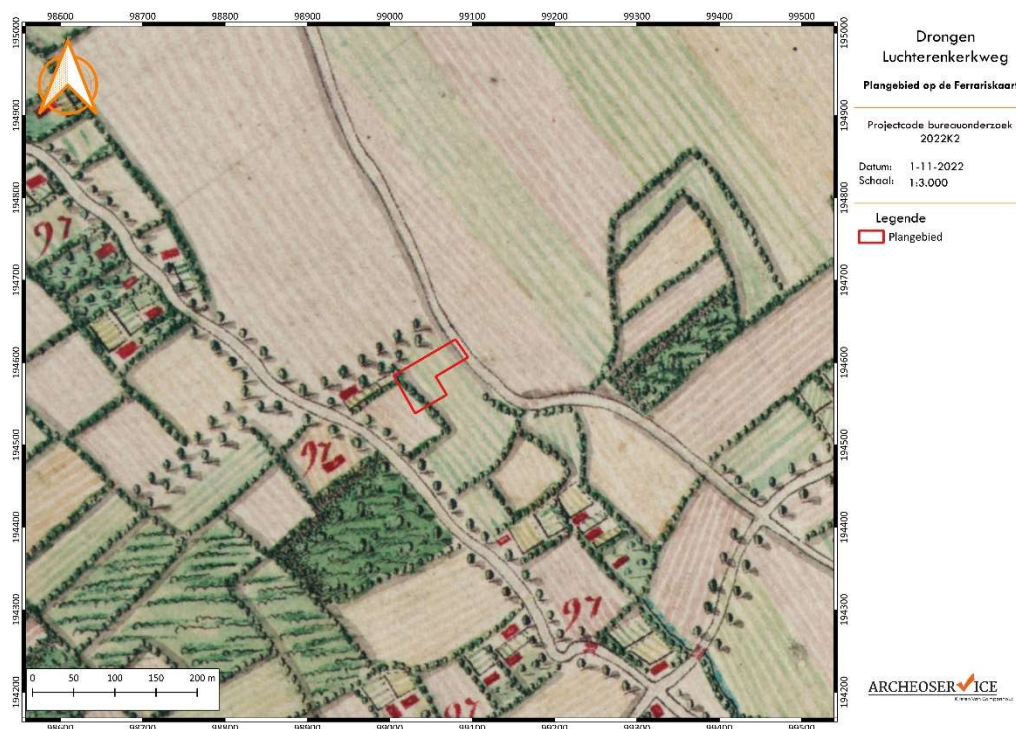
³⁴ DE CLERCQ, W., DE MULDER, G. & STOOPS, G., 2010

1.2.3.2 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

De historische evolutie van het plangebied kan met name gevolgd worden aan de hand van historische kaarten, waarbij de Ferrariskaart uit 1771-1777 het eerste enigszins gedetailleerde uitgangspunt is. Men moet echter wel indachtig blijven dat deze kaart hoofdzakelijk vanuit militair oogpunt werd opgemaakt, waardoor minder interessante delen vaak minder gedetailleerd zijn weergegeven.

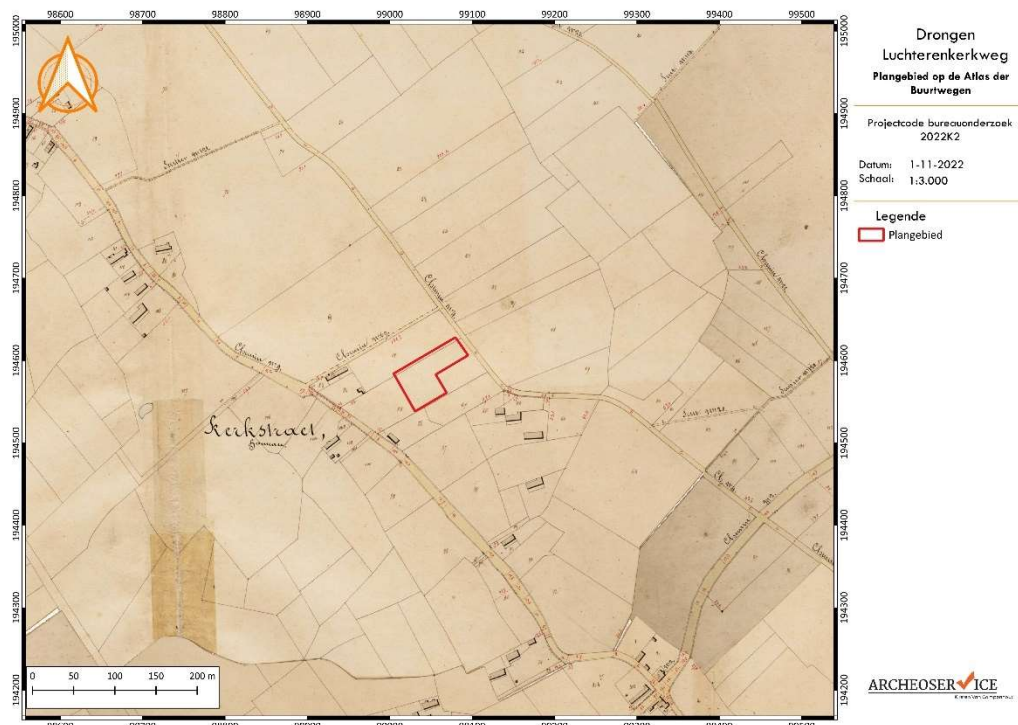
Wanneer we het plangebied projecteren op de **Ferrariskaart** herkennen we de voorlopers van de Luchterkerkweg en de A. Catriestraat (Figuur 18). Het plangebied bevindt zich op de rand van de overgang van kleine, afgetuinde akkerlanden en de grotere akkers in het noorden. Ten noorden van het plangebied bevinden zich de gehuchten Luchteren en Stroomken, naar het zuiden toe liggen de gehuchten Basbecke en Schuyterstraete. Bebouwing is schaars en niet aanwezig binnen het plangebied zelf.

De **Atlas der Buurtwegen**, met als doel een inventaris te zijn van alle kleine wegen met openbaar karakter, toont geen verandering voor wat betreft het plangebied of de nabije omgeving (Figuur 19). De A. Catriestraat heet hier nog de Kerkstraat. De **Vandermaelenkaart**, waar ook het reliëf op aangegeven staat (Figuur 20) en de **Poppkaart** (Figuur 21) tonen geen noemenswaardige veranderingen binnen of nabije het plangebied.

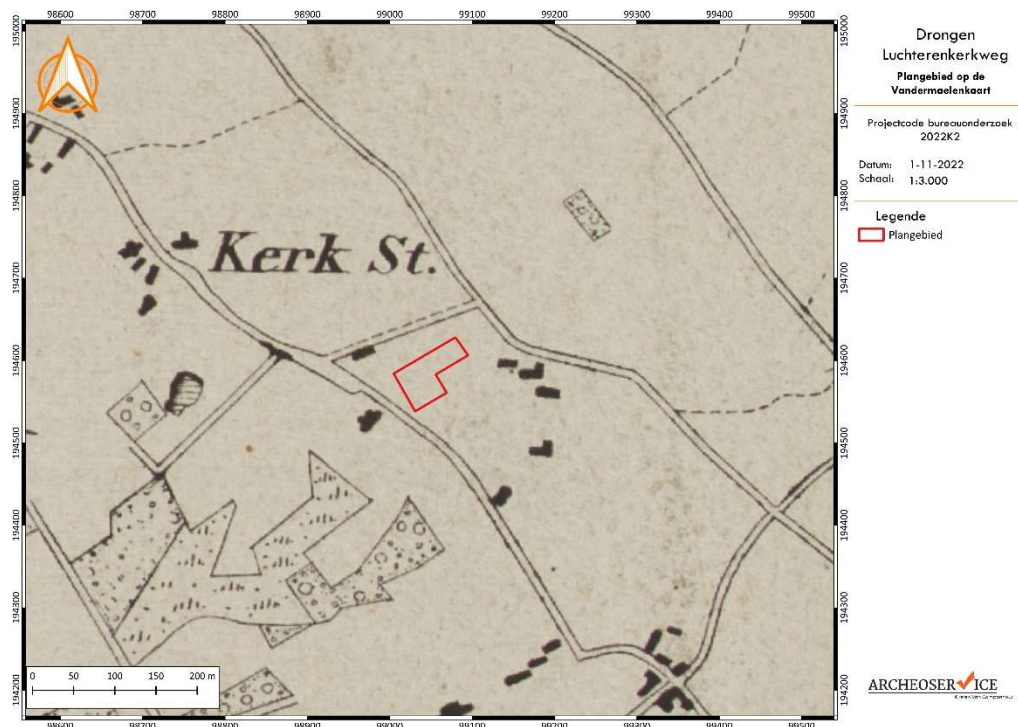

Figuur 18: Weergave van het plangebied op de Ferrariskaart (1771-1777).³⁵

³⁵ Geopunt 2022.

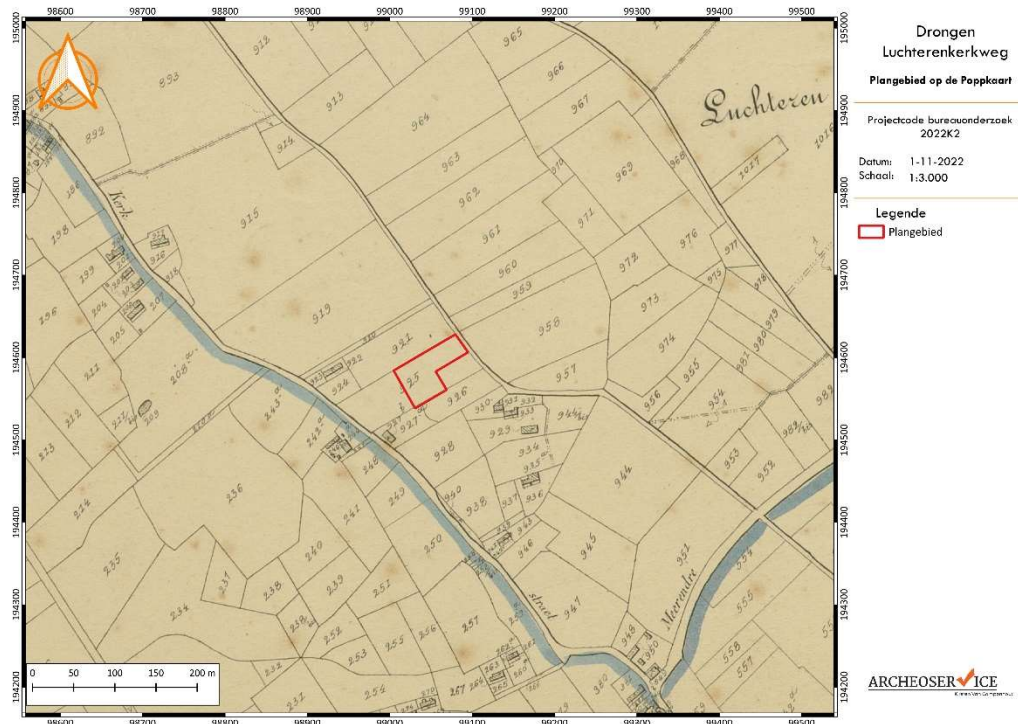
Figuur 19: Weergave van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845).³⁶

Figuur 20: Weergave van het plangebied op de kaart van Vandermaelen (1846-1854).³⁷

³⁶ Geopunt 2022.

³⁷ Geopunt 2022.

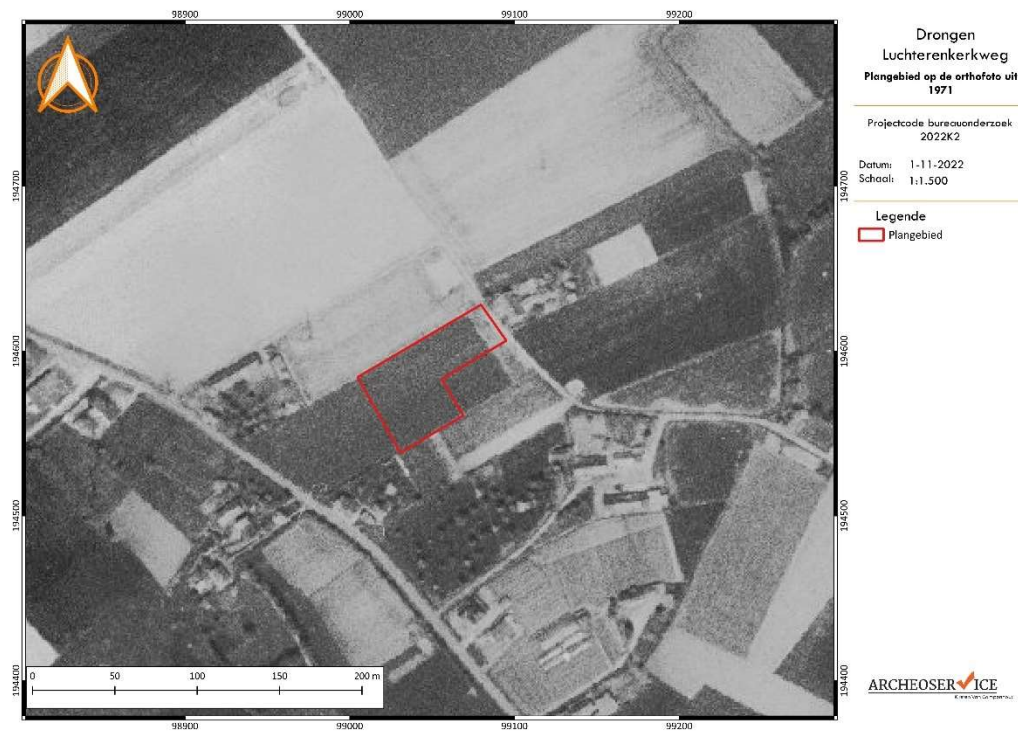

Figuur 21: Weergave van het plangebied op de Poppkaart (1842-1879).³⁸

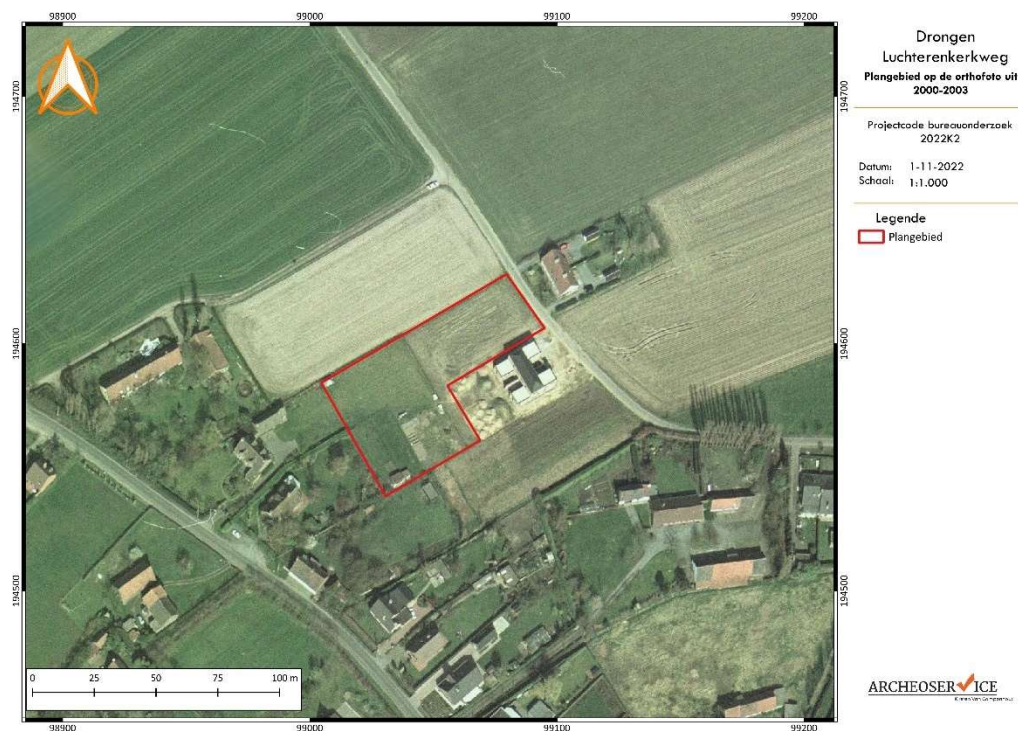
1.2.3.3 ORTOFOTOGRAFISCHE BRONNEN

Bij het nakijken van de orthofoto's vanaf 1971 viel op dat het terrein gedurende decennia toch wel enkele fysieke veranderingen heeft ondergaan. Op de orthofoto uit **1971** is te zien dat het terrein in gebruik is als akker- en weiland (Figuur 22). Dit blijft het geval tot ongeveer het jaar **2000**. Rond die periode is het westelijke deel duidelijk in gebruik genomen als moestuin-boomgaard (Figuur 23). Het oostelijke deel blijft echter een weiland. In de jaren die daar op volgen gebeuren er geen grootschalige veranderingen. Wel worden enkele kleinere structuren neergezet in het westelijke deel, zoals een serre en stallen, zoals te zien is op de luchtfoto's uit **2012 en 2014** (Figuur 24 en 25).

³⁸ Geopunt 2022.

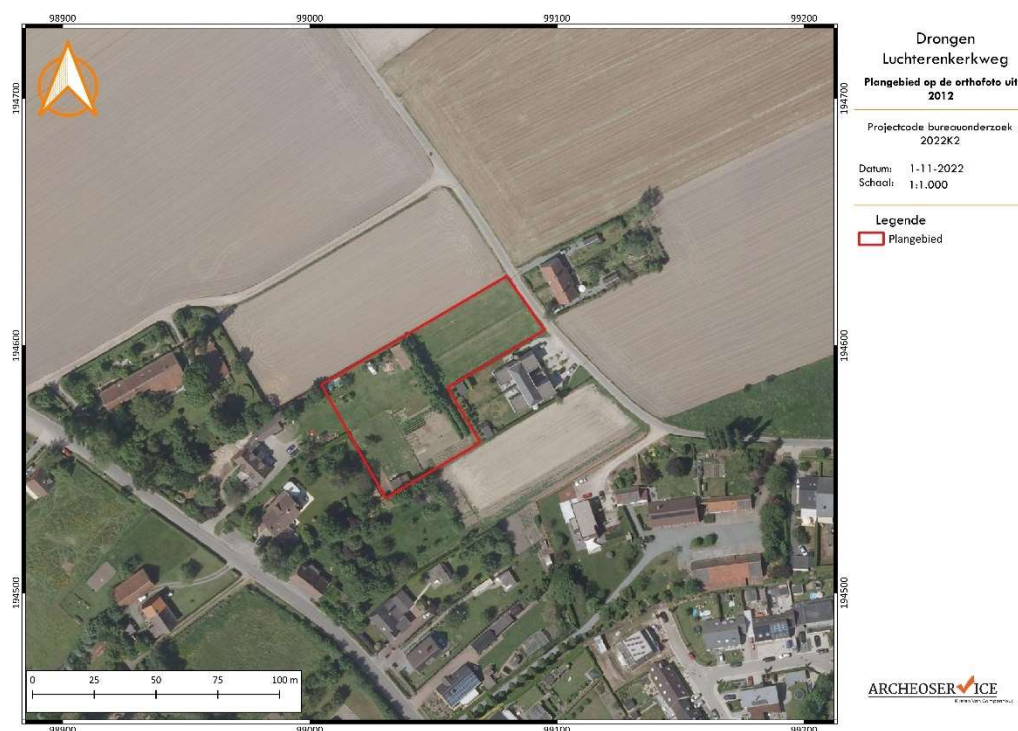
Figuur 22: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 1971.³⁹

Figuur 23: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 2000-2003.⁴⁰

³⁹ Geopunt 2022.

⁴⁰ Geopunt 2022.

Figuur 24: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 2012.⁴¹

Figuur 25: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 2014.⁴²

⁴¹ Geopunt 2022.

⁴² Geopunt 2022.

1.2.4 BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de resultaten als volgt worden beantwoord:

- ✓ Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
Binnen het projectgebied zelf zijn geen historische gegevens bekend. Het terrein is tot op heden onbebouwd en in gebruik als weiland, moestuin en boomgaard.
Het plangebied valt wel grotendeels samen met de contour van een CAI-melding (CAI nr. 151230). De melding gaat over het aantreffen van enkele lossen stenen en aardewerk artefacten tijdens een veldkartering. Of deze vondsten intrusief zijn of niet, is niet vastgesteld door middel van gravend onderzoek.
- ✓ Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
Het bureauonderzoek heeft geen grootschalige bodemverstoringen aan het licht kunnen brengen. Dat het plangebied gedurende eeuwen in gebruik was als akker- en weiland zal zeker voor enige verstoring gezorgd hebben, al zal deze beperkt zijn gebleven tot de bouwvoor. De recente activiteiten op het plangebied, gerelateerd aan de moestuin, boomgaard en weide, zullen ook slechts een beperkte impact in de diepte veroorzaakt hebben.
- ✓ Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
Het plangebied bevindt zich in de Vlaamse Vallei, meer bepaald op de rand van de zandrug van Landegem en het vlakland van Vinderhoute. Volgens de bodemerosiekaart zou er echter geen of minimaal sprake zijn van bodemerosie.
Binnen het projectgebied wordt de bodem omschreven als droge lemige zandbodems met verbrokkelde B-horizont.
- ✓ Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
Het projectgebied is 3488 m² groot en de geplande werken binnen de individuele kavels en het met de bouwwerken gepaard gaande werfverkeer vormen een reële bedreiging tegenover het potentieel aanwezige bodemarchief over de volledige zone van 3336 m².
- ✓ Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
Op een afstand van ca. 100 m, ten zuidwesten van het plangebied, is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Volgens de bodemkaart kende dit gebied wel een andere bodemserie dan het plangebied. Echter bleek de kartering als Ldp-bodem ook niet volledig te kloppen. De volgende bodemhorizonten werden waargenomen:
 - donkergrijs-bruine ploeglaag (Ap) van 0,32m dik (H1).
 - heterogene bruine horizont (B) van ongeveer 0,28m dik (H2).
 - horizont met sterke gleyverschijnselen met een dominante oranje roestkleur (Cg) (H3).
- ✓ Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein? Zo ja, wat is de aard van deze waarden?
Het onderzoek heeft niet kunnen uitsluiten of archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein. Het is namelijk niet zeker of de oppervlaktevondsten intrusief zijn of niet.

- ✓ Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

De geplande werken kunnen een impact hebben op het kennispotentieel van eventuele archeologische waarden binnen het plangebied. De aan- of afwezigheid van een archeologisch vindplaats, de karakteristieken en de bewaringstoestand van een eventuele site en welke waarde ze heeft, zijn echter nog onvoldoende vastgesteld. Daarom is verder vooronderzoek nodig binnen het volledige plangebied. In het bijbehorende Programma van Maatregelen wordt ondermeer verder toegelicht welke vervolgstappen eventueel noodzakelijk zijn, welke criteria of randvoorwaarden daaraan verbonden zijn en wat de voorwaarden zijn voor de uitvoeringswijze.

1.3 SYNTHESE

1.3.1 INTERPRETATIE EN DATERING VAN HET PROJECTGEBIED

Het projectgebied *Drongen Luchterenkerkweg* bevindt zich in een landelijk gebied ten noordwesten van het centrum van de gemeente Drongen. In landschappelijk opzicht is het plangebied gelegen in de Vlaamse Vallei, meer bepaald op de grens tussen de rug van Landegem en het vlakland van Vinderhoute. De beek Lieve stroomt ten zuiden, ten westen en ten noorden van het plangebied op geringe afstand van het plangebied.

In de ruimere regio varieert volgens het Digitaal Hoogte Model de hoogte van het terrein tussen 7,7 m + TAW in het zuidwesten en 9,3 m + TAW in het noordoosten. De bodemkaart toont aan dat het plangebied gekarteerd is als droge lemige zandbodems met verbrokkelde B-horizont. Archeologisch onderzoek in de nabijheid toonde een gelijkaardig profiel, met een mogelijk archeologisch niveau op een diepte van ca. 60 cm (of hoger) onder het maaiveld.

In het plangebied zelf zouden oppervlaktevonden aangetroffen zijn zoals silex afslagen, handgevormde en gedraaide aardewerkfragmenten. Ook buiten het plangebied zijn regelmatig oppervlaktevondsten geregistreerd. Of deze vondsten intrusief zijn en bekeken moeten worden als mestvondsten, of deze opgeploegd zijn uit sporen en vondstenconcentraties op een dieper niveau is niet vastgesteld. In de nabijheid van het plangebied is een groot aantal meldingen gemaakt van mogelijke sporen, o.a. grafcircels en kuilen, op basis van luchtfotografische studies. Het weinige gravend onderzoek in de dichte nabijheid van het plangebied heeft echter weinig interessante archeologische sporen waargenomen. Op iets verdere afstand, ca. 800 m, is wel een meerperiodensite opgegraven (Drongen begraafplaats Mariakerksesteenweg).

De regio is op de historische kaarten eerder laag bevolkt. Het historisch kaartmateriaal toont aan dat het plangebied in gebruik was als akkerland vanaf de 18de eeuw. Tot op heden kent het plangebied geen bebouwing, met uitzondering van een enkele serre of stalling.

1.3.2 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

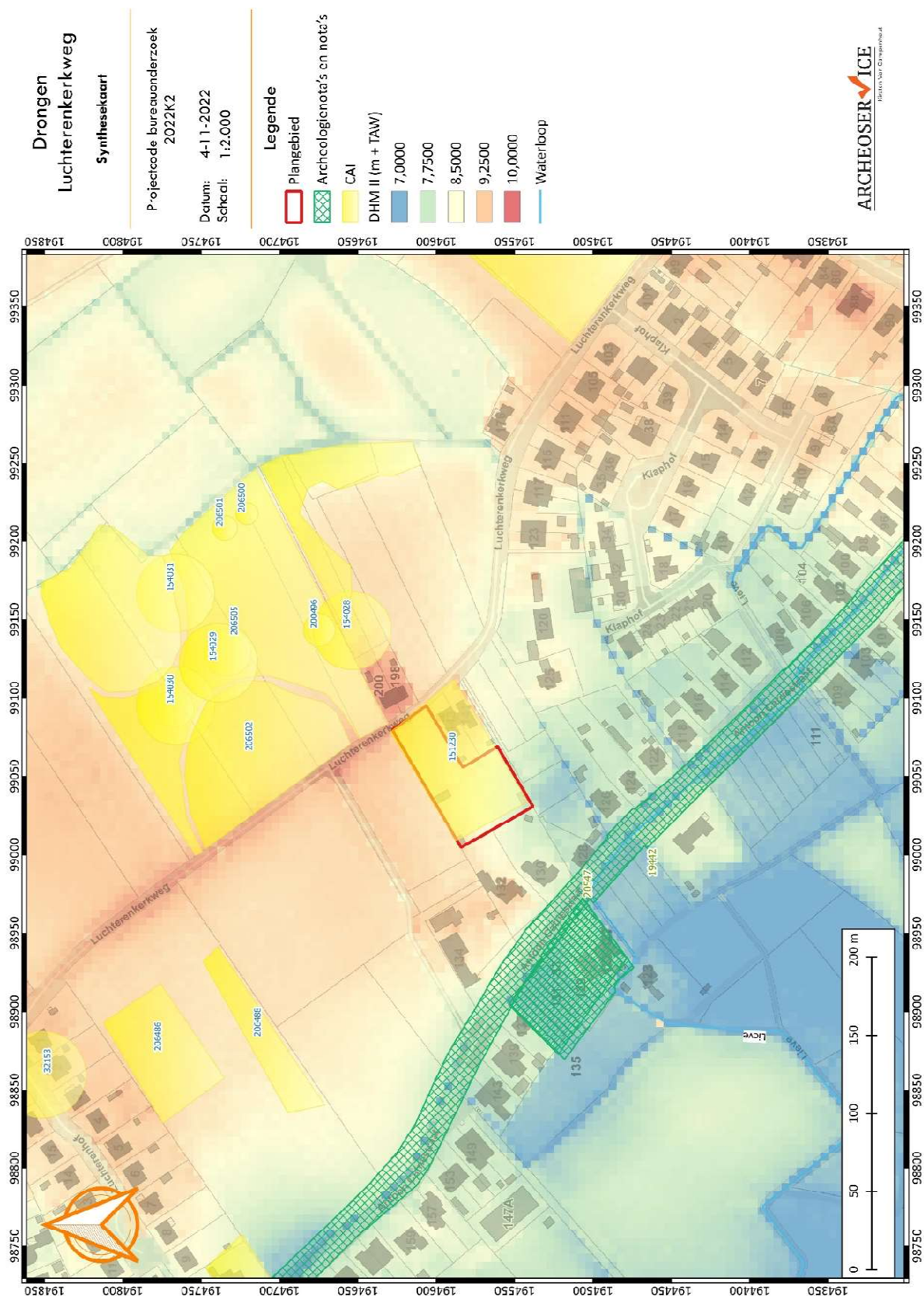
- ✓ **Aardkundige gegevens:** Het plangebied bevindt zich in een landelijk gebied, in de Vlaamse Vallei, meer bepaald op de grens tussen de rug van Landegem en het vlakland van Vinderhoute. De beek Lieve stroomt ten zuiden, ten westen en ten noorden van het plangebied op geringe afstand van het plangebied.
Volgens de bodemkaart staat het gebied gekarteerd als droge lemige zandbodems met verbrokkelde B-horizont. Archeologisch onderzoek in de nabijheid toonde een gelijkaardig profiel, met een mogelijk archeologisch niveau op een diepte van ca. 60 cm (of hoger) onder het maaiveld.
- ✓ **Archeologische gegevens:** Binnen het plangebied zelf zijn bij een veldkartering silex afslagen, handgevormde en gedraaide aardewerkfragmenten verzameld. Ook buiten het plangebied zijn regelmatig oppervlaktevondsten geregistreerd. In de nabijheid van het plangebied is ook een groot aantal meldingen op basis van luchtfotografische studies gemaakt van o.a. grafcircels en kuilen. Het weinige gravend onderzoek in de dichte nabijheid van het plangebied heeft echter weinig interessante archeologische sporen waargenomen. Op iets verdere afstand, ca. 800 m, is wel een

meerperiodensite opgegraven (Drongen begraafplaats Mariakerksesteenweg). Sporen uit de late middeleeuwen of nieuwe tijden zullen eerder te maken hebben met landbewerking en -ontginning.

- ✓ **Historische gegevens:** Het historisch kaartmateriaal toont aan dat het plangebied in gebruik was als akkerland vanaf de 18de eeuw. Tot op heden kent het plangebied geen bebouwing, met uitzondering van een enkele serre of stalling.
- ✓ **Gekende verstoring:** Het bureauonderzoek heeft geen grootschalige bodemverstoringen aan het licht kunnen brengen. Dat het plangebied gedurende eeuwen in gebruik was als akker- en weiland zal zeker voor enige verstoring gezorgd hebben, al zal deze beperkt zijn gebleven tot de bouwvoor. De recente activiteiten op het plangebied, gerelateerd aan de moestuin, boomgaard en weide, zullen ook slechts een beperkte impact in de diepte veroorzaakt hebben.
- ✓ **Geplande verstoring:** Het projectgebied is 3488 m² groot en de geplande werken binnen de individuele kavels en het met de bouwwerken gepaard gaande werfverkeer vormen een reële bedreiging tegenover het potentieel aanwezige bodemarchief over de volledige zone van 3336 m².

Op basis van de bureaustudie kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn, maar deze zijn wel met grote waarschijnlijkheid aanwezig. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen. Op basis van de gegevens verkregen door het bureauonderzoek kan echter wel een archeologische verwachting voor het plangebied opgesteld worden.

Concluderend kan gesteld worden dat er een gunstige archeologische verwachting is vanaf de steentijden. Voor steentijdsites geldt een hoge trefkans gezien de landschappelijke ligging. Ook voor nederzettingssporen vanaf het neolithicum geldt een hoge verwachting. Deze verwachting wordt onderschreven door de vele vondsten aan de oppervlakte in en nabij het plangebied en de mogelijke structuren herkend via luchtfotografische studies.

Figuur 26: Synthesepan.

1.3.3 AFWEGING NOODZAAK VERDER VOORONDERZOEK

Naast het inschatten van de archeologische verwachting, is het belangrijk om het potentieel op kennisvermeerdering van naderbij te bekijken. Dit wil zeggen dat geanalyseerd wordt in welke mate het uit te voeren onderzoek kan bijdragen tot concrete kenniswinst.

Als er binnen het plangebied archeologische sporen of structuren aan het licht komen die dateren uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse tijd en/of middeleeuwen kan dit een grote kennisvermeerdering betekenen voor de lokale geschiedenis van Drongen. Of het een archeologische waarde zal hebben op notonaal vlak, zal dan moeten blijken. Binnen en in de directe omgeving van het onderzoeksterrein zijn al meerdere vondsten uit verschillende perioden aan de oppervlakte verzameld. De mogelijke vindplaatsen zijn echter nog niet bevestigd door gravend onderzoek. Hierdoor is het potentieel op kennisvermeerdering zeer groot. Sporen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijden zullen eerder tot te maken hebben met de bewerking van het land en dragen minder bij tot de kenniswinst.

Om het potentieel op kennisvermeerdering in te schatten, wordt ook gekeken naar de geplande werken. In het plangebied plant de initiatiefnemer verkaveling. Bijgevolg mag ervanuit gegaan worden dat het gehele plangebied verstoord gaat worden en dat bijgevolg eventuele archeologische waarden verstoord zullen worden bij de uitvoering van de werken. Onderzoek van deze waarden is bijgevolg mogelijk en noodzakelijk in het kader van de geplande werken.

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is aangewezen voor het gehele plangebied.

Aanbeveling: Op basis van de uitgevoerde bureaustudie wordt in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek in de vorm van boringen geadviseerd om de bewaringstoestand en de diepte van de archeologische lagen en de kans op steentijd te bepalen. De resultaten van dat onderzoek kunnen op hun beurt leiden tot een bijkomend archeologisch booronderzoek en/of een proefsleuvenonderzoek.

SAMENVATTING

In het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag voor een verkaveling werd door Kirsten Van Campenhout van Archeoservice een archeologienota opgemaakt voor het plangebied *Drongen Luchterenkerkweg*. Het perceel langs de Luchterenkerkweg zal in 3 bouwloten verdeeld worden. Een vierde lot, langs de Luchterenkerkweg, wordt ingelijfd bij het openbaar domein.

Op basis van dit bureauonderzoek werd een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting werd afgetoetst met de geplande werken om zo tot een inschatting van het archeologisch potentieel te komen. Er werd gebruik gemaakt van beschikbare landschappelijke kaarten, historische kaarten en archeologische data.

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied een zeer gunstige verwachting heeft voor archeologische waarden vanaf de steentijden tot en met de middeleeuwen. Het terrein kent geen grootschalige verstoringen.

De geplande werken kunnen een impact hebben op het kennispotentieel van eventuele archeologische waarden binnen het plangebied. De aan- of afwezigheid van een archeologisch vindplaats, de karakteristieken en de bewaringstoestand van een eventuele site en welke waarde ze heeft, zijn echter nog onvoldoende vastgesteld. Daarom is verder vooronderzoek nodig binnen het volledige plangebied.

LITERATUUR

BIBLIOGRAFIE

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2021: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), Brussel: https://www.onroenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.

Agiv, 2021 (Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen): <http://www.geopunt.be>.

CAI, 2021: Centraal Archeologisch Inventaris: <http://cai.onroenderfgoed.be/>.

De Clercq, W., De Mulder, G., & Stoops, G. (2010). Archeologisch onderzoek in Gent 2002-2010 : Drongen, Sint-Gerolfsstraat 16, Keiskant. *Stadsarcheologie*, reeks 2(4), 171–200.

De Moor, G., 2000. Toelichting bij de Quartairgeologische kaart [van België, Vlaams Gewest]: kaartblad 22, Gent [1/50 000]. Vlaamse Overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen, Brussel

DOV Vlaanderen, 2021: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

Geopunt, 2021: <http://www.geopunt.be>.

Heynssens, N., J. Hoorne, R. De Brant & F. De Kreyger, 2017: Drongen – Antoon Catriestraat archeologisch vooronderzoek – februari 2017, DL&H-Rapport 36, Adegem.

IOE, 2021. Inventaris Onroerend Erfgoed: <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.

Koninklijke Bibliotheek van België, 2021: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

Jacobs, P., De Ceukelaire, M., De Breuck, W. & De Moor, G., 1996. Toelichtingen bij de geologische kaart van België, Vlaams Gewest: kaartblad 22, Gent [1/50 000]. Belgische Geologische Dienst en Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, Brussel

De Moor G. & Mostaert F., 1993: Geomorfologische kaart van België 1:50000., Leuven.

Onroerend Erfgoed Vlaanderen, 2021: <https://www.onroenderfgoed.be>

Van Ranst E & Sys C., 2000: Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.

LIJSTEN

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op de topografische kaart.....	3
Figuur 2: Projectie van het plangebied op het kadasterplan.....	3
Figuur 3: Beslissingsboom in functie van huidig project.....	5
Figuur 4: Meest recente luchtopname (2021) van het plangebied en omgeving.....	6
Figuur 5: Zicht op het plangebied vanuit de Luchterenkerkweg.	7
Figuur 6: Inplantingsplan van de verkaveling.....	8
Figuur 7: Weergave van de verkaveling op de meest recente orthofoto.....	9
Figuur 8: Foto van het referentieprofiel tijdens het proefsleuvenonderzoek uit 2017 iets ten zuidwesten van het huidige plangebied (©De Logi&Hoorne).	15
Figuur 9: Plangebied weergegeven op de tertiairgeologische kaart.	16
Figuur 10: Plangebied weergegeven op de quartairgeologische kaart.	16
Figuur 11: Plangebied weergegeven op de bodemkaart.	17
Figuur 12: Plangebied weergegeven op de bodemerosiekaart.	17
Figuur 13: Uitgebreide weergave van het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen met aanduiding van het plangebied.....	18
Figuur 14: Detailweergave van het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen met aanduiding van het plangebied en de hoogteprofielen.....	19
Figuur 15: De twee hoogteprofielen over het terrein.....	19
Figuur 16: Overzicht van de archeologische data op de kadasterkaart.....	23
Figuur 17: Overzicht van het archeologische proefsleuvenonderzoek ter hoogte van de A. Catriestraat (© De Logi & Hoorne).	25
Figuur 18: Weergave van het plangebied op de Ferrariskaart (1771-1777).....	27
Figuur 19: Weergave van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845).....	28
Figuur 20: Weergave van het plangebied op de kaart van Vandermaelen (1846-1854).	28
Figuur 21: Weergave van het plangebied op de Poppkaart (1842-1879).....	29
Figuur 22: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 1971.	30
Figuur 23: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 2000-2003.....	30
Figuur 24: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 2012.	31
Figuur 25: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 2014.	31
Figuur 26: Synthesepan.	36

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1. Overzicht van de landschappelijke resultaten	13
Tabel 2. Overzicht van de archeologische gegevens.....	20
Tabel 3: Overzicht van de CAI-meldingen binnen een straal van ongeveer 1000m.....	20
Tabel 4: Overzicht van de archeologienota's (AN), nota's (N) en eindverslagen (E) in de buurt.....	24
Tabel 5. Overzicht van de historische gegevens.....	26

BIJLAGEN

Bijlage 1. Inplantingsplan verkaveling